

DOCENTENHANDLEIDING

LOESJE-MODULE

**ZEGGEN WAT JE DENKT
KAN OOK IETS AARDIGS ZIJN**

Loesje & XAVIERA ☺

Inleiding

Hoi, wat leuk! Je gaat met Loesje-lessen aan de slag. Ik hoop je genoeg en duidelijke informatie te geven zodat je met deze lessen aan de slag kunt gaan.

Omdat de wereld en iedereen voortdurend in ontwikkeling is, willen we hier met deze module goed op aan blijven sluiten. Daarom vragen we je om wanneer je deze module hebt gegeven de leerlingen te verzoeken de evaluatieformulieren in te vullen en te versturen naar: onderwijs@loesje.nl. Natuurlijk zijn je eigen opmerkingen/vragen voor ons ook zeer welkom

Ik adviseer je:
eerst de les in de leerlingmodule,
dan het lesplan van deze les en als laatste de benodigde informatie en aandachtspunten bij de les door te nemen.

Veel plezier,

Inhoudsopgaven

Inleiding	2
Les 1: Hoeveel wereldproblemen heb jij op je to-dolijstje	4
Lesvoorbereidingsformulier	5
Benodigde informatie	7
Aandacht voor	9
Les 2: Verander vastbesloten van mening	10
Lesvoorbereidingsformulier	11
Benodigde informatie	13
Aandacht voor	13
Les 3: Probeer het 's wel zo gek te bedenken	14
Lesvoorbereidingsformulier	15
Benodigde informatie	17
Aandacht voor	21
Les 4: Wil ik echt vrij schrijven, zit ik @\$%! in het alfabet gevangen	22
Lesvoorbereidingsformulier	23
Benodigde informatie	25
Aandacht voor	26
Les 5: Taal groeit, taal ademt, taal vindt altijd een weg	27
Lesvoorbereidingsformulier	28
Benodigde informatie	30
Aandacht voor	31
Les 6: Wildplakken, ik zie het als een burgerinitiatief in ruimtelijke ordening	33
Lesvoorbereidingsformulier	34
Benodigde informatie	36
Aandacht voor	37

Les 1: Hoeveel wereldproblemen heb jij op je to-dolijstje

Les één van de Loesje-module. Lees eerst het lesplan in de nadere bijlage door, dan de benodigde informatie en vervolgens de aandachtspunten.

HOEEVEEL WERELDPROBLEMEN HEB JIJ OP JE TO-DOLIJTJE

A large, stylized, handwritten signature of the word 'Loesje' in black ink, featuring a long horizontal stroke at the bottom.

Lesvoorbereidingsformulier

Les onderwerp: Hoeveel wereldproblemen heb jij op je to-dolijstje

Lesdoelen:

1. De leerling kan vertellen wie Loesje is.
2. De leerling kan een keuze maken voor een Loesje-poster en deze keuze uitleggen.
3. De leerling kan vertellen welke maatschappelijke onderwerpen aanspreken en waarom.

Begin situatie: Lesgroep/jaar:
Stroming:
Aantal:

Tijd:
Locatie:

Fase	Tijd	Leerdoel	Activiteiten leerkracht	Activiteiten leerlingen	Hulpmiddelen	Evaluatie
Inleiding	5	De leerling weet wat de lesdoelen zijn en hoe de les ingedeeld is.	Doceren	Luisteren	De module, de hand-leiding, de digitale hulpmiddelen (de website). Eventueel je eigen favoriete Loesje-poster.	Aan het eind van de inleiding vragen of de informatie duidelijk is.
Opdracht 1.1	15	De leerling kan een keuze maken voor een Loesje-poster en deze keuze uitleggen.	Deel met de leerling de opdracht uit de module en de tijd en loop langs de leerlingen om te kijken of ze hulp nodig hebben.	Op de website de favoriete Loesje-poster zoeken en opschrijven waarom deze poster favoriet is.	De module, digitale hulpmiddelen en toegang en de website van Loesje.	In de nabespreking worden behaalde doelen duidelijk.
Opdracht 1.2	20		Leid het groepsgesprek. Laat de leerlingen vertellen welke Loesje-poster hun favoriet is en waarom. Vraag soms door en geef wat ruimte voor reacties, maar let wel op de tijd.	De leerlingen vertellen welke poster hun favoriet is en waarom. De leerlingen luisteren naar elkaar en stellen eventueel vragen.	De module en de gekozen posters. Mogelijk kunnen de leerlingen deze laten zien op het digibord.	

Fase	Tijd	Leerdoel	Activiteiten leerkracht	Activiteiten leerlingen	Hulpmiddelen	Evaluatie
Opdracht 1.4	10	De leerling kan vertellen wie Loesje is.	Doceren. Je vertelt het Loesje-verhaal en je kunt eventueel ook vragen naar welke kenmerken de leerlingen hebben terug gezien in haar teksten (onderwijs-leergesprek).	De leerlingen luisteren en beantwoorden eventuele vragen.	De module en de familieleden van Loesje weergegeven op het digibord.	Toetsing vindt plaats wanneer leerlingen vragen van de leerkracht beantwoorden.
Opdracht 1.5	20	De leerling kan vertellen welke maatschappelijke onderwerpen aanspreken en waarom.	Deel de leerlingen in tweetallen en loop langs om de tweetallen eventueel verder op weg te helpen.	De leerlingen voeren opdracht 2a uit de module in tweetallen uit.	De module met de opdracht en de gesuggereerde bronnen in het posterarchief van Loesje als inspiratie te gebruiken.	In het onderwijsleergesprek dat hierna volgt.
Opdracht 1.6	20		Je leidt het groepsgeprek en zorgt ervoor dat elk tweetal de ruimte krijgt om te vertellen welke zaken hen bezig houden; je zorgt voor eventuele verduidelijkingsvragen van jezelf of andere leerlingen en je noteert elk onderwerp en de eventuele vragen daarbij.	De leerlingen presenteren de punten die hen bezig houden, luisteren naar elkaar en bevragen elkaar.	De module en materiaal om de verzamelde onderwerpen op te schrijven.	
Opdracht 1.7	10		Je vat het groepsgeprek en de gekozen onderwerpen samen. Je rondt de les af en geeft alvast een vooruitblik naar de volgende les.	De leerlingen luisteren en geven eventueel feedback op de les.	De aantekeningen, de docentenhandleiding, de module en het lesplan voor les 2.	
Feedback			Je bedenkt van te voren waar je feedback op wilt hebben.			

Benodigde informatie

Het Loesje-verhaal

Wat je de leerlingen kunt vertellen over Loesje.

Voor veel mensen is Loesje nog steeds een mysterie. Ze weten dat ze teksten schrijft en agenda's, scheurkalenders en andere producten heeft, maar meer weten ze vaak niet. Voor de leerlingen is het daarom belangrijk om te horen wie Loesje is, wat zij doet, en waarom zij dit doet. De volgende punten horen in het verhaal te zitten:

1. Loesje is een meisje van tussen de 17 en 20 jaar.
2. Loesje is opgericht in 1983 in Arnhem.
3. Loesje kwam voort uit de linkse antibewegingen, zoals anti-kruisraket, krakers (anti-leegstand en -woningtekort) en anti-kernenergie. Die bewegingen hadden mooie idealen, maar ze protesteerden vooral tégen iets en vertelden niet waar ze dan vóór waren. Met de gedachte dat er positief protest nodig was, is Loesje begonnen. Loesje kwam dus voort uit deze antibewegingen.
4. Hoe Loesje aan haar naam kwam, is niet duidelijk. Wel dat ze bewust voor een meisjesnaam kozen, want dat geeft een positieve en misschien wel een schattige identiteit. Er zijn verschillende mogelijkheden hoe Loesje aan haar naam is gekomen:
 - Het was de naam van één iemand van het groepje en dat vond iedereen de leukste.
 - Ze zochten een naam en toen liep er net iemand langs die Loesje heette.
 - Het was het zusje van een van de mensen van het oprichtende groepje.
 - Toen ze de eerste posters aan het schrijven waren in de kroeg kwam het barmeisje erbij die het zo leuk vond dat ze haar handtekening eronder zette.

Kies één van deze mogelijkheden of verzin er zelf één. Het maakt niet zoveel uit of het daadwerkelijk is gebeurd of niet. Het gaat erom dat je het geloofwaardig brengt.

5. In het begin was Loesje vooral in Arnhem, Nijmegen en Wageningen actief en haalde daar af en toe de lokale media, maar niemand wist wie Loesje nou echt was.
6. In 1986 deed Loesje mee aan de Tweede Kamerverkiezingen. Niet om een zetel te halen, maar om in het hele land bekend te worden. Loesje had een poster met: 'Stem niet op mij'. Iets meer dan 12.000 mensen snaptten dit niet en stemden op Loesje. Net geen zetel, maar sindsdien is Loesje in heel Nederland actief.
7. Na de val van de muur (1989) is Loesje internationaal gegaan. Het hoofdkantoor van Internationaal staat in Berlijn. Loesje zit nu in aardig wat landen.

Maak hier een mooi verhaal van. Houd een beetje mystiek rondom Loesje intact. De meeste mensen weten weinig van Loesje, dus je kunt het verhaal op je eigen manier opleuken of lekker vaag houden.

Omdat Loesje ontstaan is als reactie op de antiprotesten, vindt zij het nog steeds belangrijk een positief geluid te laten horen. Zij wil graag dat onderwerpen vanuit verschillende invalshoeken, en ook vaak de wat minder voor de hand liggende invalshoeken, bekeken worden; dat er (creatieve) oplossingen worden bedacht en dat ze, ondanks haar positiviteit, wel kritisch in deze wereld wil staan.

Familieleden

Niet alle Loesje-teksten passen bij een meisje van tussen de 17 en 20 jaar. Vandaar dat Loesje ook familieleden/vrienden heeft die af en toe een tekst schrijven.

Wie zijn die familieleden/vrienden nou eigenlijk?

Opa

Opa is een lopend geschiedenisboek. Hij denkt praktisch, heeft levenskennis en laat zich niets wijsmaken. Heeft een goed inzicht in de maatschappij, en heeft veel op met zijn kleindochter. Het is een beetje een ouwe linkserik, zo iemand die 1 mei nog viert en regelmatig 'mot heeft met die ouwe CDA-er van hiernaast'.

Oma

Oma woont de helft van haar tijd in het buitenland; doet dingen waar de meeste mensen nog nooit van gehoord hebben; leidt een waanzinnig interessant leven; is een oude rebel; tachtig en in de kracht van haar leven en mooie gebruide mannen vallen bij bosjes voor haar. Ze weet altijd van alles te regelen en komt steeds weer de meest interessante en bizarre mensen tegen. Ze is kritisch over nieuwe dingen in de maatschappij – genetische manipulatie, plastic speelgoed en zo - maar staat er wel open voor. Ze was waarschijnlijk de eerste bejaarde op internet die erin slaagde de dossiers van de BVD te kraken.

Oom Herman

Herman is een beetje een cynicus. Hij houdt van z'n volkstuintje en vaste gewoontes. Om acht uur een kopje koffie bij het journaal en om tien uur naar bed, want morgen is het weer vroeg dag. Met tante Rie, zijn vrouw, is ie wel blij. Die doet het meeste vernieuwende voor hem, hoewel hij ook zelf wel eens wat wilt ondernemen (sjamanistisch dansen bijvoorbeeld). Een tikkie burgerlijk, maar kan vanuit al die burgerlijkheid soms toch nog verrassend uit de hoek komen.

Neef Karel

Karel is één van die mensen die het voor elkaar heeft gekregen om in het bakje 'onbemiddelbaar' bij de sociale dienst te belanden en heeft zodoende ook niet zoveel last van die ambtenarij. Hij schrijft braaf elke week een sollicitatiebrief naar paleis Soestdijk om aan z'n sollicitatieplicht te voldoen en verder lekker van het leven te genieten. Hij heeft wel veel idealen en ideeën, maar het ontbreekt hem aan de energie en enthousiasme van Loesje om daar echt iets van te maken.

Vader

Zo'n echte vader. Loesjes ideeën vindt ie wel leuk, maar helemaal begrijpen doet ie ze niet. Hij is een beetje bang voor de reactie van de buurt en zijn collega's op de zaak. Hij heeft zelf ook wel een hoop rotzooi uitgehaald in z'n jeugd, maar probeert dat een beetje stil te houden voor zijn kinderen uit angst een slecht voorbeeld te zijn. Hij is zo iemand die erg vaak "Nou nou, kan dat niet een beetje minder" of "Moet dat nou zo?" zegt, en tijdens het winkelen voor de winkel wacht, terwijl zijn vrouw de kleren koopt. En waarschijnlijk betaalt ie ook altijd teveel belasting en heeft hij op zolder een miniatuurspoorbaan.

Moeder

Tja. Hoe zijn moeders? Ze willen dat hun kinderen gelukkig worden, maar ook dat ze een 'goede baan' en 'goede vrienden' hebben, en de definitie van 'goed' wil wel eens verschillen tussen ouder en kind. Ze is erg dol op de goede gezinsgesprekken, maar wordt de laatste jaren wel steeds vrijer nu Loesje en haar broertje niet meer zo klein zijn. Ze gaat zelf dingen ondernemen, los van haar man, en alleen op vakantie. Haar eerste opvliegers heeft ze al gehad en die vond ze hartstikke kicken!

Tante Rie

Tante Rie heeft het woord 'gezellig' eigenlijk uitgevonden. Thee met koekjes, warme chocomel en bingo. 'Heel Holland bakt' is haar favoriete programma en ze doet veel aan karaoke in de buurtkroeg, waarbij ze aan het eind van de avond meestal op de bar danst. Ook organiseert ze bingo-avonden in het buurthuis. Ze weet precies wat er in de straat gebeurt, hoe iedereen heet en haar voorkeur staat ook altijd voor iedereen open. Op een beetje oppervlakkige, naïeve manier is ze wel betrokken bij de wereld. Maatschappelijke problemen betreft ze zoveel mogelijk op zichzelf en ook nieuwe dingen mijdt ze niet.

Het broertje

Een echte puber. Opstandig, provocerend, de wereld ontdekkend, tikje zielig, lekker stoer, soms etterig, soms volledig meegaand met zijn grote zus en zich soms tegen haar afzettend. Zo'n echt puberbroertje, je kent ze wel. Hartstikke leuk en soms fantastische ideeën, om-draaiingen en woordspelingen. Maar soms ook wel weer met zo'n verschrikkelijke antigevoelens en irritant, dat je 'm het liefst met z'n mobiel het water in zou meppen.

Het vriendje

Niet echt een deel van de familie, want hij verandert telkens weer. Een typering als "zo'n sukkel die zich voor een week zo mag noemen maar zelf absoluut niet snapt waar hij dat aan te danken heeft of wat ie ermee moet. Een soort orkaanslachtoffer." Zijn wij niet allemaal het vriendje van Loesje, of ben ik de enige die met een verliefde kop achter die meid blijft aanrennen?

Legofilus Peppeldam

Legofilus. Miskend dichter, bekend straatfilosoof, zwerfdenker met gedachten die nooit schijnen te landen en niet bekend van de Loesje-posters omdat z'n gedachten daar nooit op passen. Zelfs niet in heel kleine lettertjes.

Aandacht voor

Het is handig om voordat je met de Loesje-lessen start, eerst zelf een bezoek aan de website van Loesje te brengen www.loesje.nl. Wanneer je naar de posters klikt, kom je in het archief. Je kunt zien hoe het is opgebouwd en over welke onderwerpen Loesje geschreven heeft. Je kunt als voorbeeld voor de leerlingen ook van te voren op zoek gaan naar jouw favoriete poster. Wanneer je met de lesgroep af gaat spreken over welke zaken jullie gaan schrijven, zijn er een paar zaken van belang:

1. Loesje kan over alles schrijven. Over wereldproblemen, maar ook over verliefdheid, school, lente, feestdagen, etc. Bepaal van te voren, ook in samenhang van deze module met het vak burgerschapsvorming, of je vindt dat alle onderwerpen van toepassing kunnen zijn.
2. In de latere lessen (4,5,en 6) ga je met de groep schrijven over de onderwerpen. Omdat we Loesje-teksten altijd in groepsverband schrijven, hebben we minstens evenveel onderwerpen als schrijvers nodig. Dus let erop dat je alle aangedragen onderwerpen goed noteert.
3. De leerlingen geven per onderwerp aan waarom ze dat onderwerp belangrijk vinden en ook eventueel wat ze van het onderwerp vinden. Schrijf dat ook bij het onderwerp op. Dat kan helpen bij een vraag voor het maken van je Loesje-tekst beschrijven voorbeeld: onderwerp 'Illegale festivals'. De reden die de feestgangers hiervoor geven: om ultieme vrijheid te voelen. Schrijf onderwerp wordt dan: 'Illegale festivals: waar wil jij een festival vieren om je ultiem vrij te voelen?'

LOESJE-MODULE

**ZEGGEN WAT JE DENKT
KAN OOK IETS AARDIGS ZIJN**

Loesje & XAVIERA ☺

Inleiding

Hoi, leuk dat je mijn lessen gaat volgen. De komende weken staan we stil bij burgerschap. Dat wil niet zeggen dat ik een brave burger ben. Verre van. Maar daar kom je nog wel achter.

Wat is dan een goede burger? Als je het mij vraagt, mag die best wel een beetje ongehoorzaam zijn. Maar als we het leuk en goed met elkaar willen hebben zijn er wel wat dingen belangrijk :

Dat je altijd je mening kan geven (wel onderbouwd).

Dat ook de ander altijd zijn mening kan geven (ook onderbouwd alsjeblieft).

Dat we naar elkaar luisteren.

Dat we kritisch moeten blijven, maar wel positief.

Dat de oplossingen belangrijker zijn dan de problemen.

En beetje lol maakt het samenleven een stuk leuker.

In deze module neem ik je mee in alles wat ik belangrijk vind als burger op deze aarde. En daar gaan we ook nog eens leuke creatieve teksten over schrijven. Brave burgers worden we misschien niet, maar wel leuke burgers. Burgers waarmee we de wereld een stukje mooier kunnen maken.

Veel plezier,

Inhoudsopgaven

Inleiding	2
Les 1: Hoeveel wereldproblemen heb jij op je to-do lijstje	5
Les 2: Verander vastbesloten van mening	7
Les 3: Probeer het eens wel zo gek te bedenken	10
Les 4: Wil ik echt vrij schrijven, zit ik @#\$%! in het alfabet gevangen	12
Les 5: Taal groeit, taal ademt, taal vindt altijd een weg	15
Les 6: Wildplakken, ik zie het als een burgerinitiatief in ruimtelijke ordening	18
Evaluatieformulier	20

**HOEEVEEL
WERELDPROBLEMEN
HEB JIJ OP JE
TO-DO LIJSTJE**

Loesje

Les 1: Hoeveel wereldproblemen heb jij op je to-do lijstje

Lesdoelen

Na deze les:

1. Kan je vertellen wie Loesje is.
2. Kan je een keuze maken voor een Loesje poster.
3. Kan je die keuze uitleggen.
4. Kan je vertellen welke maatschappelijke onderwerpen je aanspreken en uitleggen waarom.

Hoi,
Wat leuk dat ik je de komende lessen mee mag nemen in mijn wereld. Ken je mij eigenlijk wel? Ik ben Loesje en in heel Nederland sta ik bekend als het postermeisje. Maar de beste manier om mij te leren kennen is door mijn teksten. Duik anders even in mijn posterarchief.

Opdracht 1.1

1. Ga naar www.loesje.nl en klik de link 'posters' aan.
2. Je komt dan in mijn posterarchief. De meest actuele posters zie je als je de link opent. Wil je graag teksten lezen over een speciaal onderwerp, dan kun je ook kiezen om te zoeken op kernwoorden of je kunt een van de zoekmogelijkheden (bronnen, onderwerpen) gebruiken.
3. Je hebt een kwartier de tijd om een poster uit te zoeken die je aanspreekt. Probeer voor jezelf te bedenken waarom die poster je zo aanspreekt.
4. In de lesgroep gaan jullie elkaar vertellen welke poster je gekozen hebt en waarom.
5. De docent vertelt daarna wat over Loesje, haar geschiedenis en haar idealen.

Het is wel een beetje een rommeltje op de wereld. Zeker als je ziet hoe de mensen die het voor het zeggen hebben er mee omgaan. Ze doen er eigenlijk niet echt wat aan en een beetje leuke oplossingen kunnen nooit. Meestal omdat daar dan weer geen regels voor zijn. Of er zijn juist veel te veel regels. Soms denk ik wel eens 'dat kan ik beter', maar die gedachte heb je zelf misschien ook weleens. Er is wel veel dat opgelost moet worden.

In dit gedeelte van de les gaan jullie afspreken over welke ideeën en problemen jullie de komende lessen willen gaan nadenken: waar jullie mooie oplossingen voor gaan bedenken en over gaan schrijven.

Opdracht 1.2

Ga in tweetallen uit elkaar en bespreek welke onderwerpen jullie bezig houden en waar jullie aandacht aan zouden willen besteden. Kies er samen twee uit en bespreek met elkaar de volgende vragen:

1. Waarom kiezen we voor deze twee onderwerpen?
2. Welke mening hebben we over deze onderwerpen?
3. Elk tweetal vertelt aan de groep de twee onderwerpen, de reden van de keuze en wat ze er van vinden.
4. De docent vat het groepsgebesprek samen en ordent alle onderwerpen en de wensen over die onderwerpen. In latere lessen gaan jullie met deze onderwerpen aan de slag.

Zo, we weten nu van elkaar wat jullie bezighoudt en waar je verder over zou willen nadenken en schrijven. Tot de volgende keer. Misschien kun je in de tussentijd nog eens op zoek naar leuke posters of stickers van mij. Misschien zie je die wel buiten op straat...

Loesje